

190923

Till Johanna Ode, huvudsekreterare
Kommittén för Modernare Byggregler

Synpunkter om kontrollsystemet utifrån frågor som togs upp på hearing 19 nov 2018

1. Synpunkter på det sammantagna kontrollsystemet i byggreglerna

1.1 Dagens kontrollsystem

En nackdel är att funktionskrav är svåra att verifiera och att det görs olika i olika kommuner. Branschen söker vägledning om t ex ventilation.

Kontrollplanen är viktig, men *krav på fuktsäkring behöver förtydligas. När det gäller kompetens vid kontrollen är det viktigt med en certifierad KA som är oberoende (behövs fler – är idag brist)*. Det är viktigt med slutbesked innan byggnader tas i bruk.

1.2 Ansvarsfördelningen mellan roller vid kontroll, t ex byggnadsnämnd, byggherre, kontrollansvarig, certifierade sakkunniga, konsulter/projektörer, utförare och entreprenörer samt enskilda undertecknare av egenkontroller.

När det gäller avsnittet om hygien hälsa och miljö (kap 6) förutsätts ett aktivt samarbete mellan olika byggkonsulter och entreprenörer eftersom både utformningen av själva byggnaden och tekniska installationer påverkas. *Det finns en risk att vissa saker inte löses på ett betryggande sätt om gränsdragningen mellan konsulterna är oklar eller projekteringstiden är för pressad och samordningen blir lidande.* 1)

1.3 Vilka konsekvenser ger rådande ansvarsfördelning av kontroll? Exempel:

Fuktproblem uppstår exempelvis ofta p g a bristfällig projektering och pressade entreprenadtider med för kort torkningstid och dålig materialhantering. En annan orsak är *avsaknad av löpande byggkontroll som inte kan ersättas med entreprenörernas egenkontroll*. BBR har en definition av fuktsäkerhetsprojektering men det är oklart vem som ska göra detta och hur den ska verifieras. Det saknas ett etablerat sätt att utföra fuktsäkerhetsdokumentation). Det finns inte heller något krav på certifiering av fuktsakkunnig i BBR. 1)

2 Vilka regelförändringar föreslår ni för att säkerställa att den sammantagna kontrollprocessen fungerar på ändamålsenligt sätt?

Det behövs *tydligare vägledning om funktionskrav ska vara kvar, t ex när det gäller krav på fuktsäkerhet vid byggande. I kapitlet Hygien, hälsa, miljö (kap 6) behöver tydliggöras hur samarbetet mellan byggkonsulter och entreprenörer ska fungera för att uppnå de tekniska egenskapskraven.*

2. Start och slutbesked

2.1. Tillämpningen av bestämmelserna om start- och slutbesked och konsekvenser av dessa:

Fördelar med bestämmelserna är att sådana krav som behöver ställas i förväg på t ex fuktsäkring, luftkvalitet och tillgänglighet säkras innan byggnaden tas i bruk (viktigt att göra rätt från början - sk universell utformning). Det blir ofta dyrt och svårt att åtgärda sådant i efterhand. Det är *bra att användningsförbud råder till dessa att slutbesked beviljats*. Annars riskerar man att byggnader som inte uppfyller byggreglernas tekniska egenskapskrav tas i bruk. Det är viktigt att förebygga att byggnader byggs i enlighet med byggreglerna. Bestämmelserna om start- och slutbesked är ett bra sätt att göra detta. *Vi anser att det är viktigt att behålla bestämmelserna om både start- och slutbesked.*

3. Arbetsplatsbesök och slutssamråd

3.1 Tillämpning av bestämmelserna

När det gäller tillämpningen av bestämmelserna om arbetsplatsbesök och slutssamråd är det en fördel *att bestämmelserna ger möjlighet att stämma av om kontrollplanen uppfyllts innan byggnaden tas i bruk*. Byggnadsnämnden får viss (om än begränsad) praktisk erfarenhet och kan följa upp brister på plats och kan ställa frågor och se egenkontrollen.

4. Kontrollansvarig och kontrollplan

4.1 Tillämpningen av bestämmelserna

Vid tillämpning av bestämmelserna om kontrollansvarig och kontrollplan och konsekvenser är det *viktigt att förutse risker och lägga in kontroller i kontrollplanen när det gäller sådant som är svårt att åtgärda efteråt, t ex fukt och tillgänglighet*. Byggnadsnämnder har inte samma kompetens att upprätta kontrollplaner som tidigare eftersom ansvaret för detta numera ligger på kontrollansvarig, KA. Det är mycket viktigt att även *fortsättningsvis ha KA som är oberoende och certifierad* (inte anställd på något byggföretag).

4.2 Ändamålsenlighet för bestämmelser

KA och kontrollplan är viktigt för kvalitet i byggandet och för att minimera byggfel som är svåra att åtgärda i efterhand, t ex fuktskador. Det framgår av Boverkets uppdrag om byggskador som ingår i God inomhusmiljö att den största andelen av byggskadorna består av fuktskador. 2) I rapporten nämns att tidsbrist och bristande kompetens eller resurser inom den egna organisationen är de dominerande orsakerna till att fel, brister och skador uppstår. Det gäller i såväl planerings- och projekteringskedet som under själva produktionen. Aktörerna i byggsektorn anser också att

återföringen av erfarenheter är bristfällig, vilket ökar risken för att samma fel upprepas. Tolkningen av lagar och regler upplevs inte som en avgörande orsak till att fel, brister och skador uppstår. I undersökningarna framkommer däremot synpunkten att det nuvarande kontrollsystemet är bristfälligt. *Det är framför allt egenkontrollerna enligt PBL som anses vara verkningslösa.*

Många av de potentiella problemområden som branschen nämner som framtida risker är kopplade till utvecklingen av nya material och produkter. Även om utvecklingen kan vara nödvändig för att åstadkomma hållbara produkter och material som möter samhällets miljö- och energikrav anser vi *att det behövs en bättre kontroll än idag, bl a när det gäller fuktsäkerhet och avgivning av kemiska emissioner innan byggprodukter släpps ut på marknaden.*

Det är även *fortsättningsvis viktigt att kontrollplanerna visar vad kontrollerna/mätningarna ska avse – d v s mot vad kontrollen ska göras, exempelvis en ritning och när krav på sakkunniga bör ställas. Kvalitetskrav bör ingå i kontrollplanen.*

5. Certifierade sakkunniga

5.1 Tillämpning av bestämmelserna

Certifiering av sakkunniga säkerställer kompetens som är likvärdig och tillräcklig och är en kvalitetssäkring inom ett visst område.

5.2 Ändamålsenlighet för bestämmelser

Tyvärr saknas idag personcertifiering av fuktsakkunniga. Med tanke på att de flesta byggfelen beror på fuktskador 2) tycker vi att sådan certifiering borde finnas och användas i större utsträckning.

Marie-Louise Luther
ombudsman inomhusmiljö och funktionshinderpolitik
Astma- och Allergiförbundet

Källor:

1) Rapport Studie om Konflikter och glapp inom rådande bygglagstiftning och annan för byggnader relevant lagstiftning N2017:05 (Magdi Dobi Lengyel, KA)

2) Rapport 2018:36 Kartläggning av fel, brister och skador inom byggsektorn;
<https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2018/kartlaggning-av-fel-brister-och-skador-inom-byggsektorn.pdf>